

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα αρ. 10.—Για το Έξωτε-
ρικό φρ. αρ. 10
20 λεφτά το φύλλο λεφτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στα κιάκια της Πλάτειας Συντάγματος, Ομόνοιας, Υπουργείου Οικονομικών Σταθμού Τροχιδόρου (Οφθαλμιατρείο), Σταθμού υπόγειου Σιδηρόδρομου (Ομόνοια), στο καπνοπωλείο Μανωλακάκη (Πλάτεια Στουρνάρα, Έξαρχεια) στα βιβλιοπωλεία «Έστιας» Γ. Κολάγου και Σακέτου (όδός Σταδίου, αντίκρυ στη Βουλή).
Η συνδρομή πληρώνεται μπροστά κ' είναι ενός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΓΙΑΤΙ

στο τελωνείο να δουλεύουν μόνο Μανιάτες; Μήπως οι Σαντορινιοί δεν έχουν πλάτες γερές; Μήπως οι Τσιριγώτες έχουν τα χέρια τους μουδιασμένα και δεν μπορούν να σηκώσουν μια βαλίτσα ή να φορτώσουν ένα μπαούλο στο κάρο; Ποιος δημιούργησε το Μανιάτικο αυτό Κράτος μέσα στο πρώτο τελωνείο του Κράτους, στο πρώτο σκαλοπάτι που θα πατήσει ο ξένος όταν έρθει στην πατρίδα μας;

Δεν κατηγορούμε τους Μανιάτες για δολοφόνους. Δολοφόνοι βρίσκονται σε κάθε γωνιά γης, καθώς υπάρχουν και χιλιάδες Μανιάτες ήμεροι, εργατικοί, περήφανοι, φιλότιμοι. Δεν κατηγορούμε τους Μανιάτες, ούτε λέμε πως Μανιάτης σκότωσε τον Κρητικό σιόν Περσέα. Τον Κρητικό τον σκότωσε ένας κοινός δολοφόνος που έτυχε να γεννηθεί στη Μάνη, όπως μπορούσε αξιόλογα να είχε γεννηθεί και σε κάθε άλλη επαρχία του Βασιλείου μας. Και για νάν τα λέμε καθαρότερα τα πράματα, ο

που σε νησιά προβάλλουν από τη θάλασσα με τα ρέματα τους και θυμίζουν πως μια φορά ήταν εδώ πέρα μια παλιά ένωση στεριά με κοινή πνευματική κατασκευή που τα στοιχεία της έχουν την πηγή τους στη βυζαντινή εποχή.

Πρώτος ήρθε ο ρωμαντισμός, έπειτα από το μαχμουρλίκι του φεουδαρχισμού, να ελευθερώσει τις ψυχές· ελύτρωσε πράγματι τις ποιητικές δυνάμεις της νοτιοανατολικής Ευρώπης και μάλιστα χαρακτηριστικά είχαν εκείνη ή σκοτεινόφλογη παραλλαγή του ρωμαντισμού ή βλαστημένη από τον παγκόσμιο πόνο του Μπαίρον. Μπορούμε τωόντι να πούμε: Ο Μπαίρον ήταν ο Μωσής που έδειξε το δρόμο προς τη γη της επαγγελίας της ποίησης προς την ανατολική Ευρώπη που έσθνε μέσα στην πνευματική εξορία: Όχι μόνο στη Ρουσία αλλά και στην Πολωνία και στην Ρουμανία και στην Ελλάδα γεννήθηκε μια αληθινή βωρονολατρεία που ήταν κάτι περισσότερο από απλή μόδα, αν και κάποτε εκεί κατανοούσε, που είχε τα θεμέλιά της σε μια έσωτερική κατ' έκλογή συγγένεια, στην πεσσιμιστική, πικρή διάθεση του ευρωπαίου της ανατολής. Όποιος ξέρεει τα ρούσικα, τα ρουμάνικα και τα ελληνικά τραγούδια θα καταλάβει τι έννοια μ' αυτό: εκείνο το θλιβερό, διαβρωτικό χαρακτηριστικό συγκρατη-

άνθρωπος αυτός δε γεννήθηκε δολοφόνος, αλλά δημιουργήθηκε τέτοιος από τους τρανούς μας που δημιουργούνε φονιάδες, κλέφτες, πλαστογράφους και κάθε λογής κακούργο και μόνο άνθρωπο τίμιο είναι άνικανοί να δημιουργήσουνε.

Οι τρανοί μας λοιπόν δημιουργήσανε και το Μανιάτικο Κράτος στο πρώτο τελωνείο μας. Οι τρανοί μας φταίνε που τοποθέτησανε σ' αυτό μόνο Μανιάτες και δε βάλανε και Ρουμελιώτες να ξουδετερώσουνε τους Μανιάτες και δε βάλανε και Μωραίτες να ξουδετερώσουνε τους Ρουμελιώτες και δε βάλανε και Νησιώτες να ξουδετερώσουνε τους Μωραίτες κ' έτσι το Πειραιώτικο Τελωνείο να μην είναι ούτε Μανιάτικο, ούτε Ρουμελιώτικο, ούτε Μωραίτικο, ούτε Νησιώτικο, αλλά Τελωνείο Έλληνικό, που δεν είναι σήμερα και που δε θάναυ, αλλοίμονο, ποτέ.

Τότε και μοναχά τότε κι ο άμοιρος ο Κρητικός, που φυγε από την πατρίδα του κ' ήρθε δω για να πάει να χύσει το αίμα του για τη Μεγάλη Πατρίδα, δε θα σκοτωνότανε τόσο άτιμα και τόσο άγρια μόλις πάτησε το πόδι του στη λεύτερη Πατρίδα, στην όνειρεμένη χώρα που για δαύτη αιώνες κ' αιώνες τώρα αγωνίζεται. Η Λεύτερη Πατρίδα, βλέπετε, συνειδηρίζει να καλοδέχεται με την κουμπούρα και με το μαχαίρι τα σκλαβωμένα παιδιά της.

ΑΛΛΟ

κακό πάλι αυτό με τους «Επιφανείς» και με τα κοκεταρίστικα νάζια τους! Ο κ. Ρωμάνος, λείει, δεν τάποφάσισε ακόμα κ' θα πολιτευτεί ή όχι. Το ίδιο κι ο κ. Τοπάλης. Το ίδιο κι ο κ. Ρουσφετιάδης κι ο κύριος Κομματόπουλος κι ο ένας κι ο άλλος «Επιφανής» μας.

Κατάρτα Θεού κι αυτό, να μας αφήσουν οι κ.κ. «Επιφανείς» σύζυλους στη μέση! Βαριεστήσανε, βλέπετε, οι άνθρωποι κι αποφασίσανε να ποτραβηχτούν αφού δεν τα καταφέρανε να ποβουλιάζουνε ακόμα—με το συμπάθειο, να σώσουνε, θέλαμε να πούμε—αυτόν τον τόπο. Και τώρα, αν κάνουν κείνο που μας ροβερίζουν, τί θα γινούμε; Θα μας παραδώσουνε στους «άφανεις», για να ποτελιώσουν αυτοί το γδάρισμό μας;

ΥΠΟ

των Αστυνομικών οργάνων συνελήφθη χθές δυνάμει

του παράπικρου, εκείνη την παράτησή της ευθυμίας που δε φτάνει την απόλασή της γιατί πάντα μια σταλαματιά πικρή στάζει στο ποτήρι της χαράς, που δεν μπορεί να είναι ακράτητη, που έχει τη γεύση ζουμερόγλυκου με λίγο σκισμένου καρπού. «Μοιρολόγι» τή λέει ο Έλληνας—και θάρρω κι ο Σλάβος—αυτή την κατάσταση της ψυχής, που έχει βέβαια κάτι ελαφρά παθολογικό, που στην περασμένη από τον παγκόσμιο πόνο ποίηση του Μπαίρον εδημιούργησε μορφές που όλες οι ποιητικές ιδιοφυΐες της ανατολικής Ευρώπης, ησαν μια αποκαλύψη και αναγνώρισαν κάτι τι από τον έαυτό τους σ' αυτές. Σ' αυτό συντελεί και ένα άλλο ακόμα: η στάση του ποιητού της ανατολικής Ευρώπης απέναντι του κοινού του.

Κάθε γνήσια και ήφαιστειογέννητη ποιητική άτομικότητα που αναδειχτήκε στην ανατολική Ευρώπη, ήταν και είναι εν μέρει ακόμα καταδικασμένη στην απομόνωση. Η αντίσταση του ασύμπτου κοινού ήταν σ' αυτή την περιοχή της άδραγους παράδοσης πιο δυσκολοκίνητη από παντού άλλου. Ένώ στη δυτική Ευρώπη η ποίηση φύτρωσε από τον πολιτισμό, στην ανατολή φύτρωσε από την άμαθεια και είχε να παλέψει με την άγνοια και με την παρεξήγηση. Ίδιως η ρούσικη φιλολογία

εντάματος των εν Ναυπλίο Πλημμελειοδικών και ώδηγήθη εις τας φυλακάς εν τῷ Υπουργείῳ τῆς Παιδείας γραμματεὺς πρώτης τάξεως κ. Δ. Καλότυχος. Ὡς ἐγνώσθη, ὁ συλληφθεὶς κατηγορεῖται ἐπὶ πλαστογραφίᾳ.

Ὁ φίλος μας ὁ κ. Καλότυχος, μαθῆς, ὁ βιβλιοκάπηλος κτλ. πού με τίς τόσες καὶ τόσες καταγγελίες ἔμενε ἀκούνητος, σὰ βράχος, στὴ θέση του! Ἐμεις τὸν περιμέναμε, με τὰ δυνατὰ μέσα πού εἶχε, νὰ γίνῃ μιὰ μέρα κ' Ἰπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ τώρα ξαφνικὰ μᾶς τονε χειρότονονε πλαστογράφο. Μὴ χειρότερα! Εἶναι πιά νὰ πελπίζεται κανεὶς στ' ἀληθινὰ μ' αὐτὸν τὸν τόπο!

ΜΑΣ

ἔρεσε πολὺ μιὰ γνώμη, λίγο παραξενὴ μὲ τωστ' ἢ στὴν οὐσία, πού δημοσιεύθηκε τῆ περασμένη Τρίτη στὴν «Ἐστία», καὶ τῆ δημοσιεύουμε καὶ μεῖς ἐδῶ.

«...Οἱ θεῶν ἀπεσταλμένοι θὰ συνελάμβανον καὶ θὰ εἰσῆγον εἰς δίκην καὶ θὰ κατεδικάζον εἰς τὴν ἐσχάτην τῶν ποινῶν ἔλους τοὺς μεγάλους μας καὶ ἔλους τοὺς τρανοὺς καὶ τοὺς ζῶντας καὶ τοὺς προαπεθόντας, τοὺς ἀληθινούς αὐτοὺς δημιουργοὺς τοῦ κινήματος τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν σκηνῶν τοῦ Ἐλαγγελλίου καὶ τῶν σανίδων τῶν προπερυσινῶν καὶ τῶν διαρπαγῶν τοῦ 97 καὶ δὲν ἐνθουμούμεθα ποῖας ἄλλης ἀνέμου ριπῆς.

«Τοὺς δὲ Μανιάτας τοῦ τελωνείου καὶ τοὺς στασιασάντας Κρητὰς καὶ τοὺς φοιτητὰς τοῦ Ἐλαγγελλίου καὶ δὲν ἤξεύρομεν τίνας ἄλλους θὰ τοὺς ἐξακρατήριζον ὡς τὰ ἀκούσια ἔργα τῶν δημιουργῶν τῆς σημερινῆς μας καταστάσεως καὶ θὰ τοὺς ἐκάλουν ἐπὶ δικαστηρίου ὡς μάρτυρας κατηγορίας».

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἰδιόφυτη Ἀλήθεια πού μοναχὰ οἱ θεοστραβοί... κ' οἱ βουλευτὰδες μας δὲν τῆ βλέπουνε.

Ο ΔΙΑΣ

Μιστριώτης ἀστράψε καὶ βρόντηξε γιατί τὸ Βασιλικὸ θέατρο θὰ παίξει στοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες, στὸ Στάδιο, κάπιο δρᾶμα ἀρχαῖο. Τοῦ καταπατοῦν τὰ οἰκόπεδά του, βλέπετε, κι ὁ ἄθρωπος ἔρχαζε τὴν πέννα στὰ χέρια του νὰν τὰ περσπιστεῖ. Πρόπερου σήκωσε πανάσταση γιατί μεταφράστηκε ἡ Ὀρέστεια· φέτος δὲ θὰν τῶχε γιὰ τίποτα, κ' ζῶσε

ἔχει νὰ διηγηθῆ πολλὰ παραξενὰ γι' αὐτό. Δὲν εἶναι περίεργο λοιπὸν ἂν οἱ καλλίτεροι ποιητὰδες τῆς ἐποχῆς ἐπρίχτηκαν στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Μπαίρον, τοῦ μὴ ἐνοημένου καὶ τὸ ἴδιο ξένου ἀπὸ τὸν κόσμον. Ὁ Πολωνὸς Μισκιέβιτς, οἱ ρούσοι Πούσκιν καὶ Λέρμοντοφ, ὁ ρωμῶνας Ἐμινέσκου, ὁ Ἕλληνας Παράσχος (στὸν τελευταῖο ὁ βωρονισμὸς εἶταν ἐπίπλαστος μονάχα) ὁ Πούσκιν κ' ὁ Μισκιέβιτς εἰλευθερώθηκαν κατόπι ἀπὸ τὴν ἐπιρροή του, ὡμὼς σ' αὐτὸν χρωστοῦν τὴν καλλιτεχνικὴ τους εἰλευθέρωση καὶ αὐτὸ ἰσχύει ἐν γένει γιὰ τὸ ρούσικο ρωμαντισμὸ μ' ὅλη τὴν ἔλλειψή του σὲ φυσικοὺς βροὺς ζωῆς. Ἡ ἐκδούλεψή του εἶναι μεγάλη, μίκρυνε τὸ χάσμα ἀναμεταξὺ τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς δύσης, ἐξευρωπαϊσε τὴν ρούσικη φιλολογία καὶ τὴν ἐξεθνήκεψε κίονα. Τὸ ἴδιο μπορεῖ νὰ πῆ κανένας καὶ γιὰ τὸ ρουμάνικο καὶ τὸν ἑλληνικὸ ρωμαντισμὸ πού προσκολλήθηκαν πρὸ πολὺ σὲ ρωμανικὰ πρότυπα· ἐπὶ ἔκκευ ὁ Πούσκιν γιὰ τὴν ρούσικη, τὸ ἔκαμαν ὁ Ἀλεξάνδρος γιὰ τὴν ρουμάνικη, ὁ Σολωμὸς κ' ὁ Βαλαωρίτης γιὰ τὴν ἑλληνική.

Ὁ ρωμαντισμὸς δὲν εἰσχώρησε μόνος του χωρὶς τὴ συνδρομὴ τῆς δημοτικῆς ποίησης ἢ τουλάχιστο τῶν δημοτικῶν παραδόσεων. Ἄς θυμηθοῦμε μόνον τὸν τρόπο πῶς ἡ ὑπόθεση τῆς παράδοσης τοῦ ἀνεκρού

ὁ μέγας θεαμαστὴς του, νὰ σηκώσῃ καινούρια πινάκωτα γιατί θὰ παιχτεῖ ἀρχαῖο δράμα στὸ πρωτότυπο ἀπὸ τὸ Βασιλικὸ θέατρο κι ἔχι ἀπὸ τὸ δικό του τὸ μουλοῦκι.

Πάντα ὁ ἀγὼνας γιὰ τὴν τσίπη κι ὅταν ἀγωνίζεται κανεὶς μοναχὰ γιὰ τὴν τσίπη του, λέει καὶ τίς ἀνοησίες ποῦ εἶπε ἡ ἀφεντιά του, πῶς δηλ. τὰ ἀρχαῖα δράματα πρέπει νὰ παιζονται μόνο ἀπὸ φιλόλογους γιατί μόνο οἱ φιλόλογοι τὰ αἰσθάνονται!

Ἀνοησία καὶ ψευτιά μαζί, ἀφοῦ οἱ μισοὶ μέσα στὸ θέατρό του δὲν εἶναι φιλόλογοι κι ἀφοῦ ὁ ἴδιος μᾶς τὸ τρανολάλησε πέρσυ πῶς ὅλος ὁ κόσμος ἐνθουσιάστηκε στὸ Στάδιο μὲ τὴν παράσταση τῆς «Ἀντιγόνης», γιατί ὅλος ὁ κόσμος τὴν ἐνωσε!

Ο ΣΕΒΝΤΑΛΗΣ

(Κατὰ τὸ Τουρκικόν).

Χτὲς βράδυ ποῦ ἄγναντεψα στὸ λογισμό μου μπῆκες, ἔρχονται πόναι στὴν καρδιά καὶ στὴν ψυχὴ μου γλύκες, τὸν ὕπνο δὲν τὸν νοιώθω πιά στὰ μάτια τ' ἀνοιγμένα, ἔμάνι λυπήσου τὸ σεβντᾶ, ἃ δὲ λυπάσαι ἔμένα.

Τὰ χεῖλη μου θέλουν νερὸ ὁ πόνος μου νὰ γιάνη, βράσε τὰ φυλλοκάρδια μου ποῦναι πικρὰ βοτάνι πάρε ἀπ' τὸν ἥλιο τῆς αὐγῆς τοῦ λουλουδιοῦ τῆ ζῆλις στὸ σιδερέλειστον ὄντᾶ ποῦχει καράσα χίλια τὸ ἄτι τοῦ πατέρα σου νὰ ἰδῇ τὴν ὁμορφιά σου ἀπ' τὸ κρυφὸ τὸ στρώμα σου κι ἀπὸ τὴν κήμερά σου μιὰ νύχτα μόνο του νάρθῃ καὶ σὰν βουνοῦ ἀγέρι ἀπὸ τὸ ἔρμο σπῖτι σου σ' ἔμένα νὰ σὲ φέρῃ.

Παρὰ νὰ ζῶ χωρὶς ἐσὲ καλλιχῶ νὰ πεθάνω, εἴτι δὴ κἀτὼ ἔχασα ἴσως τὸ βρῶ κεῖ πάνω, ἔχασα χρόνια πλείετρα κι' ἀπ' τὸν Ἀλῆ Ἀράπη, ἀρκοῦν αὐτά, δὲ θέλω πιά νὰ ζῶ χωρὶς ἀγάπη. Κάμε μου ἕνα ψυχικὸ καὶ παρ' ἕνα μαχαίρι, τί μοῦ χρειάζεται ἡ ζωὴ, χρυσὸ μου περιστέρει;

Τὰ βάσανά μου εἶναι πολλὰ σὰν τοῦρανοῦ τᾶστέργια σὰν τάφου νεκρολούουδα σ' ὀλόφωτα πανέργια. Ἄχι χτύπα ἀλύπητη καρδιά ποῦ τόσο δὲν πονεῖ, σοῦ στέλνω τὸ τραγοῦδι μου νὰ μὴ μὲ λησμονῆς.

2.

Νερὸ δὲ βρίσκω στὸ γκρεμὸ ποῦ μ' ἔχεις γκρεμισμένον καὶ μόνο ἀπὸ τὰ σύμφερα δροσοῦλα περιμένω.

ἀδερφοῦ ἀναπτύχθηκε σημαντικὰ στὶς φιλολογίας τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἀπὸ ντόπιες παραδόσεις καὶ ἀπὸ ξένη ποιητικὴ ἐπίδραση, μὲ τὸ ἀνακάτωμα τῆς σλαβικῆς πίστεως στοὺς βυζαντινούς καὶ τῆς μπαλάντας τοῦ νεκροῦ ἀραβωνιαστικοῦ ἢ τοῦ νεκροῦ ἀδερφοῦ. Ἡ τελευταία π. χ. ἀπαντᾶται σ' ὄλους τοὺς βαλκανικοὺς λαοὺς κ' ἐν μέρει κιόλα ἔχει μπεῖ καὶ στὴ φιλολογία (ἀπὸ τὸν Ἑμινέσκου στὴ ρουμουνίκη, ἀπὸ τὸν Ἐφταλιώχη στὴ νεοελληνικὴ) ἐνῶ στοὺς ρούσσους καὶ στοὺς πολωνοὺς τὸ πρότυπο τῆς Ἀλεωνόρας τοῦ Μπύργερ ἔχει δώσει τὸ μέτρο γιὰ τὸ ποιητικὸ τῆς ξανάπλασμα ἀπὸ τὸ Σουκόφσκι στὴ «Λουντμίλα» του τὴν πρώτη ρούσικη μπαλάντα—καὶ ἀπὸ τὸ Μισκιέβιτς στὸ «Βυζαντινὸν» του. Αὐτοὶ οἱ δύο ἔχουν μπάσει πρώτοι τὸ ρωμαντισμὸ τῶν στοιχειῶν καὶ τῶν πνευμάτων στὶς βορεινολαβικές φιλολογίας καὶ ἡ μεγάλη ἐξάπλωσή του προϋποθέτει βέβαια μιὰ κάποια προδιάθεση γιὰ τὴν περιοχὴ αὐτή. Ἄς συλλογισθῇ κανεὶς καὶ τὴ μεγάλη δημοτικότητα ποῦ ἔχουν καὶ σήμερα ἀκόμα στὴ Ρουσία οἱ γεμάτες φαντάσματα ἱστορίες τοῦ Th. A. Hoffmann. Ἡ κλίση πρὸς τίς φοβερὲς καὶ τρομερὲς παραστάσεις φαίνεται πῶς εἶναι κοινὸ κτῆμα τῶν λαῶν τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἐν γένει.

Μόλις ὁμως οἱ λαοὶ ἀνοίχθηκαν στὸ πνεῦμα τῆς

Τὰ σύμφερα ἀργοπερνῶν ἀπάνω ἀπὸ μένα μὰ δὲ μοῦ βρέχοντε κι αὐτὰ γιὰτ' εἶναι στερεμένα.

Χάρε βγάλ' τὸ μαχαίρι σου ἀπ' τὴ χρουσὴ τὴ θήκη κάνε μιὰ τρύπα στὸν ὄντᾶ νὰ μῶ σὰν τὸ ποντίκι. Λυπήσου τὸν ἀλύπητο καὶ πάρτονε μαζί, Τί τοῦ χρειάζεται ἡ ζωὴ χωρὶς ζωὴ νὰ ζῇ;

Ἀγάπης δὲ δοκίμασα τίς πίκρες καὶ τίς γλύκες, ἔσένα βρήκα ἀλύπητο, ποῦ στὴν ψυχὴ μου μπῆκες, ἀπ' τὸν Ἀλλάχ ποῦναι ψηλὰ κι ἀκούει τί σοῦ λέω, ἅς τῶρρη δ,τι μοῦ κάμες ποῦ σὰν ποτάμι κλαίω.

Γ. ΠΕΡΙΠΛΟΚΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΜΟΛΙΒΟΥ

(Μυθολόγης).

ΣΤ'.

Μιὰ φορὰ εἶταν ἕνας ἄνθρωπος κ' εἶχε τρία παιδιὰ. Κοντὰ στὸ σπῖτι του εἶταν κ' ἕνας ποταμὸς πολὺ μέγας, καὶ κάθε πορνὸ ἐπήγαινε κ' ἔρριχνε μέσα ἕνα ψωμί γιατί εἶχε τέτοια παραγγελιά ἀπ' τὸν πατέρα του. Ὅταν ἐκατάλαβε πῶς κόντευε νὰ πεθάνῃ, ἐφώναζε τὰ παιδιὰ του καὶ τῶν εἶπε. Ἀκούσετε, παιδιὰ μου, τί νὰ κάνετε, ἂν θέλετε νὰ μὴν πεινάσετε ποτὶ. Κάθε πορνὸ νὰ πηγαίνετε κ' ἐσεῖς νὰ ρίχνετε μέσα σ' αὐτὸ τὸν ποταμὸ ἕνα ψωμί, καὶ μὴ σὰς μέλει. Φτάνει ποῦ θὰ κάνετε τὸ θέλημα μου. Σὰν ἐτελειώσε αὐτὰ τὰ λόγια ὁ γέρος ἀπέθανε. Οἱ δύο μεγάλοι οἱ γιοὶ τὰ ζέχασαν ὅσα τῶν εἶπε ὁ πατέρας των.

Ὁ πλιὸ μικρὸς ὁμως ταχτικὰ κάθε μέρα ἐπήγαινε κ' ἔρριχνε τὸ ψωμί μέσα στὸν ποταμὸ. Πολλὲς φορὲς καὶ νηστικός ἔμεινε γιὰ νὰ κἀνῃ τὸ θέλημα τοῦ πατέρα του. Μιὰ μέρα πλιὰ οὔτε ἐκεῖνος εἶχε ψωμί οὔτε δανεϊκὸ τοῦ ἔδωσαν ἀπ' ἔπου ἐγύρῃσε, κ' ἔτσι ἀποφάσισε νὰ πέτῃ ὁ ἴδιος μέσα στὸν ποταμὸ. Ἐπῆγε λοιπὸν ἐκεῖ στὴν ἕκρη, κι ὅτι ἤθελε ν' ἀφίσῃ τὸν ἑαυτὸ του, βλέπει καὶ βγαίνει ἀπὸ μέσα ἕνας Ἀράπης καὶ τὸν ρωτᾷ: Γιατί, παληκάρη μ' ἤθελες νὰ πέσης μέσα; Τοῦ εἶπε λοιπὸν τὴν αἰτία, πῶς ἄφησε ὁ πατέρας του τέτοια διαταγὴ καὶ τᾶλλα. Τότες ὁ Ἀράπης τοῦ λέγει: Κόθισε ἐδῶ ἐπάνω στὶς πλάτες μου νὰ σὲ πάγω σ' ἐκεῖνον ποῦ τρώγει τὸ ψωμί· καὶ σὲ σὲ ρωτήσῃ, τί θέλεις; νὰ

σοῦ δώσῃ γιὰ τὸ καλὸ ποῦ τοῦ κάμες, νὰ πῆς πῶς θέλεις νὰ σοῦ δώσῃ τὸ δαχτυλίδι ποῦ φορεῖ. Ἄλλο τίποτε νὰ μὴ δεχτῆς.

Ἐκάθισε στὶς πλάτες τοῦ Ἀράπη αὐτός, καὶ τὸν πῆρε καὶ κατέβηκε στὰ βᾶθια τοῦ ποταμοῦ, ποῦ εἶταν ἕνα ὀλόχρυσον παλάτι, τὸν βάζει ἐκεῖ μέσα, καὶ τὸν πηγαίνει ἴσια στὸ βασιλεῖ μπροστὰ, ποῦ εἶταν καθισμένος καὶ στὸ θρόνο. Τότε λέγει ὁ Ἀράπης. Ἀκουσε, μεγαλειότατε, νὰ σοῦ πῶ. Αὐτός ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐκεῖνος ποῦ σοῦ ἔρριχνε τὸ ψωμί κάθε μέρα ποῦ τῶς. Καὶ σήμερα ἐπειδὴ δὲν εἶχε νὰ σοῦ ρίξῃ κανένα ἀποφάσισε νὰ πέσῃ ὁ ἴδιος, κ' ἐγὼ τὸν ἐλυπήθηκα ποῦ ἤθελε νὰ πειγῇ καὶ σοῦ τὸν ἔφερα ἐδῶ. Γυρίζεις ὁ βασιλεῖς καὶ τὸν ρωτᾷ: Τί θέλεις τώρα παληκάρη μ', νὰ σὲ κάμω γι' αὐτὸ τὸ καλὸ ποῦ μ' ἔκαμες τόσον καιρὸ; Τίποτα, ἀφέντη μου, λέγει, δὲ θέλω, μόνο τὸ δαχτυλίδι ποῦ φορεῖς. Ἄς εἶναι, λέγει, νὰ σοῦ τὸ δώσω. Καὶ τὸ βγάζει ὁ βασιλεῖς μὲ μιὰ καὶ τὸ βάζει στὸ δαχτυλὸ τοῦ παληκαριοῦ. Ἄμα αὐτὸς τῶθαλε εὐτὸς ἔμαθε τίς γλώσσες ὅλων τῶν πουλιῶν. Σὰν ἐφαριστήσε πλιὰ τὸ βασιλεῖ κ' ὕστερα, ἐκάθισε πάλι στὶς πλάτες τοῦ Ἀράπη, καὶ τὸν ἔθαλε ὅζω.

Πῆρε τότε τὸ δρόμο αὐτός καὶ πῆγαινε στὸ σπῖτι του. Ἐκουράστηκε ἔμω, γιατί εἶταν μακριὰ κ' ἐκάθισε σ' ἕνα πλάτανον ἀπὸ κάτου νὰ ξεκουραστῇ. Ἀκούει λοιπὸν ἀπὸ πάνω του τὰ πουλιὰ καὶ λέγουν ἀνάμεσα τους. Αὐτὸς ὁ φτωχὸς ὁ ἄνθρωπος ποῦ κάθισε αὐτοῦ νὰ ξεκουραστῇ ἂν ἤξευρε πόσο βιὸ ἔχει στὴ ρίζα τοῦ ὀ πλάτανου νὰ σκάψῃ νὰ τὸν πάρῃ θὰ γίνῃ βασιλεῖς. Τ' ἀκούγει αὐτὸς ποῦ ἤξευρε τὴ γλώσσα των, δὲ χάνει καιρὸ, πηγαίνει ἔκαὶ παίρνει ἕνα καζμὲ κι ἀρχίζει καὶ σκάφτει, σκάφτει, καὶ βολίζει μιὰ σφίδα φλουριά, ὅλο τρακοσάρια. Παίρνει τσουβάλια, παίρνει γεγιμπέδες, παίρνει καμήλια, τὰ φορτώνει τὴ νύχτα, καὶ πηγαίνει καὶ τὰ κρύβει στὸ σπῖτι του. Ἐπειτα σιγὰ σιγὰ ἐπαίρνει κ' ἔχτιζε, ἔχτιζε, κ' ἔχτισε ἕνα παλάτι μέγαλο καὶ πολὺ, ἐκεῖ στὸν τόπο ποῦ βρέθηκε τὰ φλουριά. Παίρνει καὶ τὴν πιὸ ὁμορφὴ τοῦ χωριοῦ καὶ κάνει γάμους καὶ χαρές, καὶ ζοῦν καὶ βασιλεύουν ἀκόμα.

δύσης καὶ στὴν ἴδια τους τὴν ἐθνικότητα καὶ ἀναψαν τὰ φῶτα μέσα τους, ἀμέσως ἔρχισε καὶ ὁ ἀντίχτυπος ποῦ εἶναι χαρακτηριστικὸς σ' ὄλες τίς φύσεις τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης: ὁ σπρωγμένος πίσω βυζαντινισμὸς ἤθελε ν' ἀντισταθῇ στὰ κύματα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ νὰ ξανασηκώτῃ τὰ γκρεμισμένα κινέζικα τείχη· εἶταν τὸ ὀρθόδοξο πνεῦμα τῶν βυζαντινῶν δογματικῶν ποῦ μὲ τὸν καιρὸ μετεψυχώθηκε σὰ νὰ ποῦμε ἀπὸ τὴ μεσαιωνικὴ ἐκκλησία, μπῆκε στὴ σύγχρονη φιλολογία. Γιατί δὲν εἶναι τίποτε λιγότερο παρὰ ἕνας ἀγὼνας τοῦ ἀποκλειστικοῦ βυζαντινισμοῦ ἐναντίον τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ξανάνωμα, ὁ ἀγὼνας ποῦ ξάναψε στὴ Ρουσία στὰ 1830 μεταξὺ τῶν λεγόμενων σλαβόφιλων καὶ τῶν δυσμικῶν, στὰ 1860 στὴ Ρουμανία μεταξὺ τοῦ ἀρωμαϊκοῦ ἐθνικοῦ κόμματος καὶ τῆς «Junimea» (Νιότης), στὰ 1880 καὶ 90 στὴν Ἑλλάδα μεταξὺ τῶν «Ἑλληνιστῶν» καὶ τῆς γλωσσοφιλολογικῆς μερίδας τῶν Μαλλιαρῶν. Κι ἀξιοσημείωτο: τὸ πραγματικὸ ἐθνικὸ εἶταν κ' εἶναι στὶς τρεῖς περιπτώσεις στὸ μέρος ἐκείνων ποῦ ἀνοίξαν τίς πόρτες στὸ νέο πνεῦμα τῆς δύσης καὶ γιὰ τοῦτο κατηγορήθηκαν ὡς αἰρετικοὶ ἀπὸ τοὺς ὄθθεν ἐθνικούς, ποῦ ἔθλεπαν τὸ ἐθνικὸ σ' ἕνα δυνάτὸν ἀποκλεισμὸ ἀπὸ τὴν Εὐρώπη, στὸ ἀμόλυτον κρᾶτμα τῆς Ἀνατολῆς ἀπὸ τὴν ἀδιεφθαρμένη

Δύση. Βλέπει κανεὶς πῶς ἡ χιλιόχρονη ἐπιδρομὴ τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ ἐσύγχυσε τὴν ἀντίληψη τόσο ἀπὸ τὰ θέμελα, ὥστε ἡ μόλις ἐκατόχρονη εὐρωπαϊκὴ νὰ λογίζεται ὡς κῆθαδης ἐπιδρομῆς καὶ οἱ φιλολογικοὶ ὀρθόδοξοι ἐκέρυξαν τὸν πόλεμον στοὺς νεωτεριστὲς. Εἶναι ἕνας ἀγὼνας πολιτισμοῦ στὴν καθαυτὴ σημασία τῆς λέξης, ποῦ ἀρχίζει ὅταν δύο διαφορετικοὶ στὸ βάθος πολιτισμοὶ ἔρχονται σὲ σύγκρουση, ὁ βυζαντινοανατολικὸς καὶ ὁ νέος ἐθνικός ἀπάνω σὲ εὐρωπαϊκὲς βᾶσεις. Ὁ ἀγὼνας ἐκρήθηκε πρώτα σὲ μικρότερες μοῖρες στὴν πνευματικὴ σφαῖρα, ὅπου τέλειωσε μὲ πλήρη νίκη τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος στὴ φιλολογία, στὴ Ρουσία τουλάχιστο. Ἄλλὰ καὶ σὲ μικρότερος λαοὺς τῆς Νότιας Ἀνατολῆς προχωρεῖ νικηφόρος. Εἶναι ἀξιοσημείωτο, τί ρόλο ἔχει παίξει σ' αὐτὸν ἡ φιλολογικὴ κριτικὴ: στὴ Ρουσία ἦταν ὁ Βιελίνσκι, στὴ Ρουμανία ὁ Μαγιόρεσκου, στὴν Ἑλλάδα εἶναι ὁ Παλαμάς ποῦ ἀπὸ δυτικοευρωπαϊκὴ ἐποψὴ ἐμπάσαν ἕνα ξανάνωμα τῆς ἐθνικῆς πνευματικῆς ζωῆς. Αὐτοὺς ὄλους τοὺς τράβηξε, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Bruekner γιὰ τὸ Βιελίνσκι, ἀπὸ πρόβλημα πῶς νὰ προετοιμασθῇ σιγὰ σιγὰ τὸ πλησίασμα στὴν πραγματικότητα καὶ στὴ ζωὴ, πῶς νὰ γίνῃ ἀληθινότερη ἢ καθαρὰ μιμητικὴ, θερμοληπικὴ, ζενότροπη ρούσικη (κατ' ἀναλ. ρουμᾶ-